

Sygn. akt I ACz 402/13

POSTANOWIENIE

Dnia 25 marca 2013 roku

Sąd Apelacyjny w Krakowie, Wydział I Cywilny
w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Jan Kremer

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2013 roku w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. B.

przeciwko K. B.

o rozwód

na skutek zażalenia pozwanego na punkt II postanowienia Sądu Okręgowego
w Nowym Sączu z dnia 24 stycznia 2013 roku, sygn. akt I C 51/12

postanawia:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 53/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2013 Sąd Okręgowy w Nowym Sączu w punkcie I zwolnił pozwanego K. B. od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych w części, tj. od opłaty od apelacji w Vi części; w punkcie II oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych w pozostałym zakresie.

W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że nie zachodzą przesłanki do zwolnienia powoda od kosztów sądowych w całości. Sąd Okręgowy uznał za niewiarygodne oświadczenie pozwanego, mającego ponad trzydzieści lat, by pozostawał w pełni na utrzymaniu matki, pomimo tego, że jest zdolny do pracy. Zdaniem Sądu Okręgowego pozwany, który do tej pory utrzymywał się z drobnych prac dorywczych oraz otrzymywał do końca 2012 r. zasiłek dla bezrobotnych w wysokości ok. 600 zł, obecnie korzysta z plodów prowadzonego wspólnie gospodarstwa rolnego oraz ma źródło dochodów, którego nie ujawnił. W konsekwencji Sąd Okręgowy uznał, że pozwany, z zawodu budowlaniec, posiada możliwości zarobkowe i jest w stanie ponieść koszty sądowe w połowie, które na obecnym etapie postępowania sprowadzają się do obowiązku uiszczenia połowy opłaty od apelacji od wyroku w sprawie o rozwód tj. kwoty 300 zł. Nadto pozwany winien liczyć się z ciężącym na nim obowiązkiem fiskalnym już od grudnia

2012 r. tj. od czasu wyroku Sądu Okręgowego i w związku z tym zabezpieczyć odpowiednie środki na poniesienie kosztów sądowych.

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem pozwany K. B. w części tj. w punkcie II, zarzucając mu nieuwzględnienie wszystkich okoliczności dotyczących jego sytuacji majątkowej, w szczególności oparcie rozstrzygnięcia na nieaktualnej sytuacji majątkowej i rodzinnej, lecz jedynie na bezpodstawnych zapewnieniach o przyszłych i niepewnych możliwościach zarobkowych pozwanego.

W konkluzji pozwany wniósł o zmianę postanowienia w zaskarżonej części i zwolnienie go od opłaty sądowej od apelacji w całości lub uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu pozwany podał, że pomimo złożonego oświadczenia na rozprawie w trakcie składania zeznań, nie udało się mu podjąć od stycznia 2013 r. dobrze płatnego zatrudnienia. Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na błędnej ocenie możliwości zarobkowych pozwanego. Podniósł, że jego plany podjęcia dobrze płatnej pracy od stycznia 2013 r. były przyszłe i niepewne, bardziej opierało się na życzeniach niż na realnych ocenach. Zarzucił dowolność ustaleniom Sądu Okręgowego, że pozwany może podejmować prace w budownictwie, wykończeniowe w sezonie zimowym, podczas gdy pozwany mieszka poza dużym miastem, znane jest zatem jego uzależnienie. Wskazał również, że ciąży na nim obowiązek alimentacyjny w wysokości 600 zł miesięcznie i z tego tytułu posiada kilkutyśne zaległości. Wobec tego nie jest w stanie ponieść nawet kosztów sądowych w zakresie Vi opłaty od apelacji bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla niego i jego synów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione.

Na obecnym etapie postępowania obciążające pozwanego koszty sądowe ograniczają się do obowiązku uiszczenia części opłaty sądowej od apelacji w wysokości 300 zł.

O zwolnienie od kosztów sądowych może ubiegać się zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Z 2005 r., Nr 167, Poz. 1398), osoba fizyczna, która złoży oświadczenie, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Natomiast stosownie do treści art. 101 ust. 1 u.k.s.c. sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów. Wobec tego, zwolnienie od kosztów sądowych uzależnione jest od ustalenia przez Sąd, w oparciu o okoliczności dotyczące stanu rodzinnego, majątkowego, dochodów i źródeł utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie, iż osoba ta nie jest w stanie ponieść kosztów sądowych bez uszczerbku dla utrzymania siebie i swojej rodziny. Powyższy stan winien wynikać z rzetelnego i wiarygodnego oświadczenia majątkowego zawierającego dane dotyczące wysokości uzyskiwanego dochodu, posiadanego majątku oraz stanu rodzinnego.

Zwolnienie od kosztów jest uprawnieniem wyjątkowym. W swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy wyraził w tej kwestii pogląd, iż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych stanowi w istocie pomoc państwa dla osób najuboższych, które bez drastycznego ograniczenia bieżących kosztów związanych z ich egzystencją nie są w stanie ponieść kosztów sądowych. Chodzi zatem o sytuacje, w których strona nie tylko wykaże, że nie posiada bieżących dochodów, czy też jakichkolwiek oszczędności na pokrycie ewentualnych kosztów związanych z toczącym się postępowaniem sądowym, ale również nie jest w stanie w żaden sposób takich środków zdobyć w oparciu o majątek, którego jest właścicielem. Wskazać należy, że przy ocenie żądania zwolnienia od kosztów istotny jest nie tylko stan majątkowy strony w chwili rozstrzygnięcia o żądaniu, lecz także możliwość zaoszczędzenia na opłacie sądowej od chwili, gdy strona musiała się już liczyć z możliwością powstania obowiązku uiszczenia opłaty (postanowienie Sądu Najwyższego z 31 marca 1987 r. I CZ 26/87, OSN 88/7-8/103). Osoba biorąca udział w sprawie, w tym przypadku pozwany, winien liczyć się z koniecznością poniesienia kosztów sądowych w przypadku podjęcia niekorzystnego dla niego wyroku. Pozwany winien wykorzystać swoje możliwości zarobkowe, zwłaszcza że doświadczenie pracy w branży budowlanej, posiada również ku temu odpowiednie wykształcenie. Jak wskazał trafnie Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 stycznia 2010 r. II PZ 31/09 strona która mogła liczyć się z obowiązkiem poniesienia kosztów sądowych, bez ważnego powodu, nie wykorzystwała w całości lub w części swoich możliwości zarobkowych, to przy rozpoznawaniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych z reguły należy przyjąć, że stan majątkowy i dochody strony są takie, jakie miałyby ona, gdyby w pełni wykorzystwała swoje możliwości zarobkowe. W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie widzi przeciwskazań ku temu, by pozwany od chwili wydania wyroku (7 grudzień 2012 r.) podjął czynności zmierzające do uzyskania odpowiednich kwot z przeznaczeniem na wypełnienie obowiązku fiskalnego względem Skarbu Państwa. Pozwany sam przyznał przed Sądem słuchany na rozprawie w dniu 7 grudnia 2012 r., że otrzymał oferty pracy w charakterze

budowlańca i prace tę zamierza podjąć od stycznia 2013 r. Nie ma podstaw do uznania twierdzenia zażalenia, że powyższa deklaracja pozwanego wyraża jedynie jego życzenia, nie świadczy o rzeczywistych możliwościach podjęcia realnej pracy. Wskazać należy, że deklaracja ta została przedstawiona przez Sądem, na rozprawie, a z protokołu rozprawy nie wynika, by pozwany był wówczas w stanie zdrowotnym, psychicznym, który uniemożliwiłby mu swobodną wypowiedzi. Nadto wskazać należy, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych został oddalony na skutek uznania oświadczenia pozwanego o zarobkach za niewiarygodne. Argumenty zażalenie nie mogą podważyć trafnej oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy, że pozwany z pewnością posiada źródło dochodu, które postanowił świadomie nie ujawniać przez Sądem. Po pierwsze na rozprawie w dniu 7 grudnia 2012 r. pełnomocnik pozwanego ustanowiony z wyboru zgodził się na podwyższenie dotychczas orzeczonych w drodze postanowienia tymczasowego alimentów o kwotę po 50 zł. Po wtóre należy pamiętać, że w motywach oddalenia w części wniosku o zwolnienia od kosztów, Sąd Okręgowy uznał, że niewiarygodnym jest by powód, który jest zdolny do pracy pozostawał w pełni na utrzymaniu matki. Tymczasem pozwany nie zakwestionował tej konstatacji Sądu Okręgowego, nie zaoferował również żadnego dowodu świadczącego, iż wysokość dochodu jego matki pozwala jej na utrzymanie siebie i pozwanego. Znamienne jest, że pozwany składając oświadczenie o źródłach utrzymania jedynie ogólnie wskazał, że pozostaje w całości na utrzymaniu matki, nie wskazał jednak jaką kwotą jest alimentowany przez matkę. Jedynie na marginesie należy wskazać, że nawet przyjmując oświadczenie pozwanego o pozostawaniu w całości na utrzymaniu matki, to podjęcie przez pozwanego jakiegokolwiek, drobnej, dorywczej pracy, a nie jest ograniczony w tym przedmiocie ani wiekiem ani zdrowiem, to przeznaczanie zarobionej tak kwoty 300 zł nie spowoduje dla niego uszczerbku na koniecznym utrzymaniu, skoro obecny stan, kiedy pozostaje na utrzymaniu matki mu odpowiada.

W świetle powyższego, stwierdzić należy, iż pozwany może ponieść koszt w kwocie 300 zł stanowiącej połowę opłaty sądowej od apelacji bez uszczerbku dla jego koniecznego utrzymania.

W tym stanie rzeczy orzeczono jak w sentencji, na podstawie art. 385 w zw. z art. 397 § 2 kpc.